

TURIZMNI RIVOJLANTIRISHDA “SMART QNatCraft” PLATFORMASINI RAQAMLI IQTISODIYOTDAGI O‘RNI (Qoraqalpog‘iston Respublikasida misolida)

Kurbonbekova Mohichehra Turobjonovna

Toshkent Davlat Iqtisodiyot universiteti

m.kurbonbekova@tsue.uz

Axmedov Alim Babaniyazovich

Toshkent Davlat Iqtisodiyot universiteti

Jaloliddinov Anvar

Toshkent Davlat Iqtisodiyot universiteti

Annotatsiya

Raqamli texnologiyalarning jadal rivojlanishi jahon iqtisodiyotida ijobiy burilish bo‘ldi, raqamli platformalar deyarli barcha sohalarida, jumladan turizm asosiy jarayonlar davrni boshlab berdi. Dunyodagi eng tez rivojlanayotgan tarmoqlardan biri sifatida turizm sayyohlarni qiziqishi va maqsadini to‘g‘ri qo‘yish, jarayonlarni soddalashtirish va global auditoriyani qamrab olish uchun raqamli yechimlardan tobora ko‘proq foydalanmoqda. Shu nuqtai nazardan, raqamli iqtisodiyot mintaqaviy rivojlanish uchun kuchli katalizator bo‘lib xizmat qiladi va turizmni rivojlantirishning innovatsion usullarini taklif qiladi.

Tarixiy, madaniy va tabiiy diqqatga sazovor joylarga boy hudud – Qoraqalpog‘iston Respublikasi rivojlanayotgan turizm bozorlarining foydalanilmagan salohiyatiga misol bo‘la oladi. Savitskiy muzeyi, qadimiy qal‘alari va Orol dengizi kabi diqqatga sazovor joylarga ega. Qoraqalpog‘istonda mahalliy va xorijiy sayohatchilarni o‘ziga jalb etadigan turli diqqatga sazovor joylarga ega. Biroq, cheklangan reklama va marketing tadqiqotlari, yomon infratuzilma kabi muammolar mintaqada turizm rivojlanishiga to‘sqinlik qilmoqda.

“SMART QNatCraft” platformasining Qoraqalpog‘istonda joriy etilishi ushbu muammolarni hal qilishda raqamli ijobiy yechim bo‘lib xizmat qiladi. Ushbu innovatsion platforma mahalliy hunarmandchilik, madaniy-meros ob‘ektlari va barqaror turizm amaliyotini targ‘ib qilish uchun raqamli vositalarni birlashtirib, iqtisodiy o‘rni va jamoalar uchun imkoniyatlar yaratadi.

Аннотация

Стремительное развитие цифровых технологий стало позитивным

поворотным моментом в мировой экономике: цифровые платформы открыли новую эру фундаментальных процессов практически во всех секторах, включая туризм. Будучи одной из самых быстрорастущих отраслей в мире, туризм все чаще использует цифровые решения для привлечения и вовлечения туристов, оптимизации процессов и охвата глобальной аудитории. В этом контексте цифровая экономика выступает мощным катализатором регионального развития и предлагает инновационные пути развития туризма.

Республика Каракалпакстан, регион, богатый историческими, культурными и природными достопримечательностями, является примером неиспользованного потенциала развития туристических рынков. Здесь есть такие достопримечательности, как музей Савицкого, древние крепости и Аральское море. В Каракалпакстане есть множество достопримечательностей, которые привлекают местных и иностранных путешественников. Однако такие проблемы, как ограниченность рекламы и маркетинговых исследований, а также плохая инфраструктура, сдерживают развитие туризма в регионе.

Внедрение платформы SMART QNatCraft в Каракалпакстане послужит позитивным цифровым решением этих проблем. Эта инновационная платформа объединяет цифровые инструменты для продвижения местных ремесел, объектов культурного наследия и устойчивых туристических практик, способствуя экономическому росту и созданию возможностей для сообществ.

Abstract

The rapid development of digital technologies has brought about a positive turn in the global economy, with digital platforms ushering in a new era of fundamental processes in almost all sectors, including tourism. As one of the fastest growing industries in the world, tourism is increasingly using digital solutions to target and target tourists, streamline processes, and reach a global audience. In this context, the digital economy serves as a powerful catalyst for regional development and offers innovative ways to develop tourism.

A region rich in historical, cultural, and natural attractions, the Republic of Karakalpakstan is an example of the untapped potential of emerging tourism markets. It has attractions such as the Savitsky Museum, ancient fortresses, and the Aral Sea. Karakalpakstan has a variety of attractions that attract both domestic and foreign travelers. However, limited advertising and marketing research, poor infrastructure, and other challenges hinder the development of tourism in the region.

The implementation of the SMART QNatCraft platform in Karakalpakstan is a positive digital solution to these challenges. This innovative platform combines digital tools to promote local crafts, cultural heritage sites, and sustainable tourism practices, creating opportunities for economic growth and communities.

Kalit so‘zlar

“SMART QNatCraft” milliy hunarmandchilik, ichki turizm, iqtisodiyot, madaniy me’ros ob’ektlari, faol aholi oqimi, sayyohlik xarajatlari, tashkiliy-iqtisodiy mexanizmlar.

Ключевые слова

«SMART QNatCraft» народные промыслы, внутренний туризм, экономика, объекты культурного наследия, активный поток населения, туристические расходы, организационно-экономические механизмы.

Keywords

SMART QNatCraft national crafts, domestic tourism, economy, cultural heritage sites, active population flow, tourism spending, organizational and economic mechanisms.

Kirish

So‘nggi yillarda global turizm holati raqamli texnologiyalarning rivojlanishi bilan tubdan o‘zgardi. Bu transformatsiya shunchaki tendentsiya emas, balki asosiy o‘zgarish bo‘lib, u yo‘nalishlarni reklama qilish, kirish va qabul qilish usullarini o‘zgartirdi. Ushbu rivojlanayotgan paradigma doirasida Qoraqalpog‘iston Respublikasi kabi salohiyatli turizm hududlari bunga misol bo‘ladi.

O‘zbekistonning g‘arbiy qismida joylashgan Qoraqalpog‘iston o‘zining boy madaniy merosi, rang-barang landshaftlari, qadimiy shaharlari va Orol dengizi kabi tarixiy obidalari bilan mashhur. Ushbu boyliklarga qaramay, mintaqa infratuzilmani rivojlanmaganligi va global sayyohlik platformalarida mavjud bo‘lmaganligi sababli turistlarni jalb qilish va ushlab turishda qiyinchiliklarga duch keldi. Biroq, raqamli texnologiyalarning paydo bo‘lishi ushbu to‘siqlarni yengib o‘tish va muammoni yechimi uchun o‘zgaruvchan imkoniyatni taqdim etadi.

Ushbu maqolada Qoraqalpog‘istonda turizmni rivojlantirishda raqamli iqtisodiyotning bog‘liqligini ko‘rib chiqadi. Raqamli platformalar, marketing strategiyalari va infratuzilmani takomillashtirish integratsiyasini o‘rganib, u texnologiyalardan foydalanish tashrif buyuruvchilarning faolligini oshirishi, jarayonlarni soddalashtirishi va oxir-oqibatda iqtisodiy o‘sishga yordam berishga maqsad qilingan. Ushbu tadqiqot orqali biz nafaqat Qoraqalpog‘iston imkoniyatlarini, balki ularning barqaror turizmni shakllantirish uchun raqamlashtirish harakatida bo‘lgan destinatsiyalarni rivojlantirish uchun kengroq ta’sirlarni ham ta’kidlashni maqsad qilganmiz.

Turizmni rivojlantirishda mintaqa salohiyati va joriy raqamlarga qaraydigan bo‘lsak 2024-yilda Qoraqalpog‘iston Respublikasiga tasdiqlangan reja-grafik bo‘yicha yil davomida 200 ming nafar chet ellik va 2 mln nafar ichki turistlar kelishi rejalashtirilgan bo‘lib, joriy yilning yanvar-oktyabr oylari davomida hududga 198,5 ming nafar chet ellik va 2138,2 ming nafar mahalliy turistlarning sayohatlari tashkillashtirildi. 2024-yilning 1-noyabr holatiga turizm xizmatlari eksport hajmi 29,8 mln. AQSH dollarini tashkil qildi. Turistlar oqimini oshirishga qaratilgan maqsadlar drayveri bu platformalarni ishlab chiqishdan iboratdir.

Tadqiqotimiz obyekti bo‘lgan “SMART QNatCraft” platformasi vazifasi orqali turizmni rivojlantirishda raqamli iqtisodiyotda rolini oshirmoqchimiz. Unda raqamli

innovatsiyalar Qoraqalpog‘iston madaniy-merosining dunyoga ochish, barqaror turizmni rivojlantirish va mintaqaning ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanishiga hissa qo‘shishini maqsad qilganmiz. Platformaning ta‘sirini tahlil qilish orqali ushbu tadqiqot mintaqaviy va global raqamli transformatsiya uchun kengroq potentsial haqida tushuncha beradi.

Mavzuga oid adabiyotlar tahlili

“Qoraqalpog‘iston Respublikasida turizmni rivojlantirishning zamonaviy imkoniyatlari” mavzusida Berdaq nomidagi Qoraqolpoq davlat universiteti professori Janabay Isakov ham tadqiqot olib borganligi va tadqiqotimiz doirasida professor bilan hamkorlik qilib tadqiqot loyihamizni rivojlantiyabmiz. Tadqiqotimiz maqsadi Qoraqalpog‘iston Respublikasida turizm salohiyatidan unumli foydalanish bo‘lib, shu mavzu doirasida boshqa tadqiqotlar bilan bog‘lash va olib borilayaotgan loyihamizni rivojlantirishdan iborat. Toshkent va Nukusda Qoraqalpog‘iston Respublikasining sayyohlik salohiyatini muhokama qilishga bag‘ishlangan “Qoraqalpog‘istonning turizm salohiyati: yangi imkoniyatlar va muammolar” deb nomlangan bir kunlik onlayn kengash bo‘lib o‘tdi. Uchrashuv BMT Taraqqiyot Dasturi va YuNESKOning O‘zbekistondagi vakolatxonalari turizmning jahon tendentsiyalari va Qoraqalpog‘istonning sayyohlik salohiyatini ilgari surish imkoniyatlari ko‘rib chiqildi. Bu Qoraqalpog‘istonning madaniy va tabiiy merosi to‘g‘risida xalqaro va milliy darajada xabardorlikni oshirishga qaratilgan bir qator loyiha tadbirlarining birinchi uchrashuvidir.

Tadqiqot metodologiyasi

Qoraqalpog‘iston Respublikasida turizmni rivojlantirish bo‘yicha tadqiqot metodologiyasini ishlab chiqish tadqiqot maqsadlariga javob beradigan tegishli strategiya va vositalarni tanlashni nazarda tutadi. Tadqiqot maqsadlarini aniqlash va tadqiqot bilan nimaga erishmoqchi ekanligini rejasini tuzish. Tadqiqot loyihasi umumiy maqsadlarda quyidagilarni o‘z ichiga oladi:

Qoraqalpog‘istonda turizmning hozirgi holatini tahlil qilish.

Imkoniyatlar va qiyinchiliklarni aniqlash.

Turizmning mahalliy va ijtimoiy-iqtisodiy ta‘sirini baholash.

Barqaror turizmni uchun strategiyalarni ishlab chiqish.

Tadqiqot loyihasi va tegishli o‘quv dizaynini ishlab chiqish.

Ma‘lumotlarni yig‘ish.

Tahlil va natijalar

“SMART QNatCraft” platformasi mahalliy hunarmandlar va ularning mahsulotlarini targ‘ib qilish uchun raqamli texnologiyalardan foydalangan holda Qoraqalpog‘iston Respublikasida turizmni rivojlantirishga innovatsion yondashuvni ifodalaydi. Raqamli reklama, barqaror tajriba, infratuzilma, kommunikatsiya, ma‘lumotlarga asoslangan strategiyalar, marketing va salohiyatni oshirish kabi asosiy yo‘nalishlarni rivojlantiradi, platforma mintaqaviy turizm salohiyaatini rivojlantirishda yo‘lida xizmat qiladi. Quyida turizmni rivojlantirish uchun platforma mexanizmining tahliliy vazifalari keltirilgan.

1. Mahalliy hunarmandchilik va madaniyatni raqamli targ‘ib qilish:

“SMART QNatCraft” platformasining asosiy vazifasi Qoraqalpog‘istonning noyob hunarmandchiligi va madaniy merosini rivojlantirishdan iborat:

Platforma an'anaviy hunarmandchilikni rivojlantirib, qo'lda ishlangan buyumlarning keng kataloginituzadi, ularning madaniy ahamiyati va hunarmandlarning hikoyalarini batafsil tavsiflab beradi. Bu nafaqat rivojlantirishni kuchaytiradi, balki madaniy saqlanishni ham ta'minlaydi.

Elektron tijorat integratsiyasi: Onlayn bozorni namoyish qilish orqali platforma hunarmandlarga global auditoriyaga erishish, yangi daromad oqimlarini yaratish va mahalliy bozorlarga bo'lgan talabni oshirishga imkonini beradi.

Multimedia: Yuqori sifatli videolar, fotosuratlar va yozma hikoyalardan foydalanish Qoraqalpoq madaniyatini jonlantiradi, sayyohlarni o'ziga jalb qiladigan jozibali onlayn bozorni yaratadi.

2. Barqaror turizm rivojlantirish:

Hunarmandchilik ustaxonalari va madaniy tadbirlar: Turistlar mahalliy an'analarni kuzatgan xolda mazmunli turlar bilan an'anaviy musiqa chiqishlar va madaniy festivallarda ishtirok etishlari mumkin.

Ekologiya va mahalliy aholi bilan yonma-yon: Platforma ekologik barqaror bo'lishini ta'minlab, ekskursiya va ekoturizm faoliyatini targ'ib qilish orqali turistlarga mazmun beradi.

3. Aqlli turizm:

"SMART QnatCraft" platformasi Qoraqalpog'istonda turizm infratuzilmasini rivojlantirishga yordam beradi:

Qo'llanmalar va xaritalar: Interfaol vositalar sayyohlarga Orol dengizi, Savitskiy muzeyi va qadimiy qal'alar kabi xududning diqqatga sazovor joylarini tomosha qilishga yordam beradi, bu esa turizm destinatsiyalarini topish uchun xizmat qiladi.

Ma'lumotlar olish: transport, ob-havo va mahalliy voqealar haqidagi ma'lumotlar real vaqt rejimida yangilanadi, bu esa turistlarning to'siqsiz harakatlanishiga yordam beradi.

Til sozlamalari: Ko'p tillardagi kontentlardan foydalanish imkoniyatlarini beradi va turli xalqaro auditoriyalarni o'z ichiga qamrab oladi.

4. Foydalanish imkoniyati va uzluksiz ishlash:

Dastur bilan ishlash va ulanish orqali platforma sayyohlar uchun qulaylikni ta'minlaydi:

Bronlash xizmatlari: Imkoniyati cheksiz qulayliklar sayyohlarga turar joy, tadbirlar va transportni to'g'ridan-to'g'ri platforma orqali bron qilish imkonini beradi, bu esa sayohatni rejalashtirish va to'siqsiz harakatni ta'minlaydi.

Turizm biznesi subyektlari bilan hamkorlik: Mehmonxonalar, restoranlar va turoperatorlar bilan hamkorlik turistlar uchun yuqori sifatli xizmatlarni ta'minlaydi.

Smart QR kodlari: Tarixiy joylar va diqqatga sazovor joylarni batafsil ma'lumotlarini olishga yordam beruvchi QR kodlariga ega bo'lib, sayyohlar uchun joylarda ma'lumot olish imkoniyatini beradi.

5. Ma'lumotlarga asoslangan turizmni rivojlantirish:

Platformaning analitik imkoniyatlari qarorlar qabul qilish va maxfiylashtirishga yordam beradi:

Tahlil: Sayyohlarning xatti-harakati, fikr-mulohazalarini o'rganish va tahlil qilish orqali platforma turizm strategiyalarini optimallashtirish tendentsiyalari va imkoniyatlarini aniqlaydi.

Ta'sirni o'lchash: Iqtisodiy, madaniy va atrof-muhitga ta'sirlarning doimiy monitoringi barqaror turizm amaliyotini ta'minlaydi.

6. Marketing:

Samarali marketing strategiyalari platformaning Qoraqalpog'istonning imidjini oshirishga xizmat qiladi:

Ijtimoiy media bilan integratsiya: Platforma jozibali kontent, foydalanuvchilar tomonidan yaratilgan sharhlar, ijtimoiy mediadan foydalanadi va uning global qamrovini kengaytiradi.

Xalqaro agentliklar bilan hamkorlik: Jahon sayyohlik tashkilotlari va tarmoqlari bilan hamkorlik Qoraqalpog'istonni albatta tashrif buyuradigan joy sifatida ko'rsatadi.

Virtual turizm: asosiy diqqatga sazovor joylarga virtual sayohatlar potentsial sayyohlar uchun oldindan ko'rishni taqdim etadi, kelajakdagi tashriflarni ilhomlantiradi va xabardorlikni oshiradi.

7. Ta'lim va bilimni oshirish.

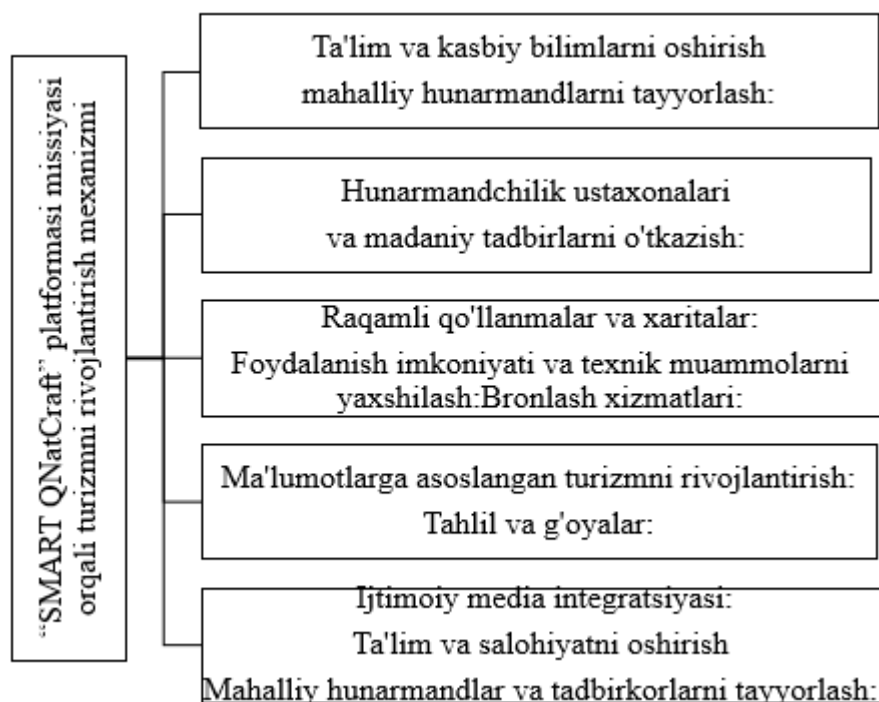
Ta'lim va malaka oshirish platforma barqarorligi uchun asosdir:

Mahalliy hunarmandlar va turistlarga mahorat darslarni o'tib berish, o'qitish: Platforma raqamli marketing, mijozlarga xizmat ko'rsatish va mahsulotlarni ishlab chiqish bo'yicha ko'nikmalarni oshirish uchun seminarlar va resurslarni taqdim etadi, bu esa mahalliy aholiga raqamli iqtisodiyotda bilim olish imkonini beradi.

Yangiliklar: Mahalliy aholini turizmning afzalliklari haqida o'rgatish turizm savodxonligini oshirishga yordam beradi.

Yoshlarni jalb qilish dasturlari: yoshlarni turizm bilan bog'liq tadbirlarga jalb qilish orqali aholini yosh qatlamini rag'batlantirish.

Raqmlashtirish sharoitida xalqaro tajriba turizm sohasi bilan integratsiyalashuvi maskur yo'nalishni rivojlanishini ko'rsatdi. "SMART QnatCraft" platformasi turizmni raqamli texnologiyalar bilan mahalliy madaniy va tabiiy resurslar bilan integratsiyalashgan holda Qoraqalpog'iston Respublikasida turizmni rivojlantirish uchun keng qamrovli vositadir. Ushbu platforma orqali turizmni rivojlantirish mexanizmini quyidagicha ko'rsatish mumkin: Buni 1-rasmda ko'rish mumkin. SMART QNatCraft" platformasi orqali turizmni rivojlantirish mexanizmi quyidagicha:

1-rasm: SMART QNatCraft” platformasi orqali turizmni rivojlantirish mexanizmi

Raqamlashtirish sharoitida turizmning rivojlanishi texnologiya, barqarorlik va mahalliy madaniyatni uzluksiz birlashtirgan SMART QNatCraft kabi innovatsion platformalardan foydalanishga bog‘liq. SMART QNatCraft ma‘lumotlarga asoslangan tushunchalardan foydalanish, foydalanuvchilar tajribasini yaxshilash va hamjamiyat ishtirokini rag‘batlantirish orqali turizm sohasini jonlantirish uchun o‘zgartiruvchi mexanizmni taklif etadi.

Ushbu platforma nafaqat zamonaviy sayohatchilarning shaxsiy va immersiv tajribaga bo‘lgan talablariga javob beradi, balki ularning merosini saqlab qolish va yangi iqtisodiy imkoniyatlar yaratish orqali mahalliy aholiga kuch beradi. Bundan tashqari, SMART tamoyillarining integratsiyasi ushbu platforma orqali erishilgan turizm o‘sishi barqarorlik maqsadlariga mos kelishini va atrof-muhitga salbiy ta’sirlarni yumshatishini ta’minlaydi.

Turizm sektori rivojlanishda davom etar ekan, SMART QNatCraft kabi platformalarni qabul qilish yanada inklyuziv, barqaror va texnologik jihatdan ilg‘or ekotizimni rivojlantirishda muhim ahamiyatga ega bo‘ladi. Ushbu model tomonidan taqdim etilgan innovatsiyalar va an‘analarning sinergiyasi global turizm rivojlanishining kelajagi uchun mezon bo‘lib xizmat qiladi.

Xulosa

Qoraqalpog‘iston Respublikasida turizmni rivojlantirishda raqamli texnologiyalarning o‘rni beqiyos bo‘lib, "SMART QNatCraft" platformasi ushbu jarayonda innovatsion yechim sifatida xizmat qilishi mumkin. Tadqiqot natijalari shuni ko‘rsatadiki, platforma mahalliy hunarmandchilik va madaniy merosni targ‘ib qilish orqali mintaqaning turizm salohiyatini oshirishga yordam beradi. Shuningdek, barqaror turizmni qo‘llab-quvvatlab, iqtisodiy o‘sishga ham hissa qo‘shadi.

“SMART QnatCraft” platformasining joriy etilishi quyidagi muhim natijalarga olib kelishi mumkin:

Mahalliy hunarmandchilik va madaniyatni raqamli targ‘ib qilish – an’anaviy san’at va madaniy merosni global auditoriyaga taqdim etish;

Barqaror turizmni rivojlantirish – ekologik va ijtimoiy jihatdan mas’uliyatli sayyohlik amaliyotlarini ilgari surish;

Aqlli turizm infratuzilmasini yaratish – raqamli vositalar orqali sayyohlik xizmatlarining qulayligini oshirish;

Sayyohlar uchun xizmatlarni soddalashtirish – onlayn bronlash, yo‘nalish bo‘yicha interaktiv xaritalar, ko‘p tilli qo‘llanmalar;

Ma’lumotlarga asoslangan boshqaruv – analitik vositalar yordamida sayyohlik oqimlarini samarali boshqarish va rejalashtirish.

Umuman olganda, "SMART QNatCraft" platformasi Qoraqalpog‘iston Respublikasining turistik jozibadorligini oshirish, iqtisodiy taraqqiyotga ko‘maklashish va barqaror turizmni rivojlantirish uchun muhim vosita hisoblanadi. Ushbu raqamli yechim nafaqat mintaqaviy, balki global darajada ham turizm industriyasini rivojlantirishga yangi imkoniyatlar yaratishi mumkin.

Foydalanilgan adabiyotlar va internet resurslari

1. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining Farmoni, 28.01.2022 yildagi PF-60-son <https://lex.uz/docs/-5841063>.
2. O‘zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining qarori, 28.09.2022 yildagi 545-son <https://lex.uz/docs/-6212913>.
3. Rustamovich, D. B. (2023). Financing Domestic Tourists And Export Of Tourism Services. FAN, TA'LIM, MADANIYAT VA INNOVATSIYA JURNALI| JOURNAL OF SCIENCE, EDUCATION, CULTURE AND INNOVATION, 2(3), 35-37.
4. <https://www.undp.org/uz/uzbekistan/press-releases/qoraqalpogistonning-turizm-salohiyati-yangi-imkoniyatlar-va-muammolar-bmttd-va-yuneskoning-qoshma-dasturi-doirasoda-onlayn>.
5. <https://yashil-iqtisodiyot-taraqqiyot.uz/journal/index.php/GED/issue/view/29>.